



Naturvärden, grön infrastruktur & ekosystemtjänster

För detaljplan Allarp 2:536 och 2:536

VERSION 2

Naturvärden och ekosystemtjänster

Planerings- och exploateringsenheten, Laholms kommun
Humlegången 6, 312 80 Laholm. Växel 0430-150 00. www.laholm.se

Laholm

Innehållsförteckning

Uppdrag och syfte	3
Utförare	3
Tidpunkt	3
Metod	3
Områdesbeskrivning	3
Resultat förstudie	3
Skyddade områden	3
Grönområdesutredning Kusten	5
Inrapporterade naturvårdsarter	5
Invasiva arter	5
Övriga uppgifter	5
Resultat fältinventering	5
Naturvärdesobjekt	6
Generella biotopskydd	11
Invasiva arter	13
Grön infrastruktur	14
Ekosystemtjänster i planområdet	16
Markerade ekosystemtjänster funktion	17
Monetär värdering av ekosystemtjänster	20
Rekommendationer	21

Uppdrag och syfte

Uppdraget har inneburit att utföra en översiktlig naturvärdesbedömning som underlag till kommande detaljplan för Allarp 2:536 och Allarp 2:537. Naturvärdesbedömningens syfte är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av betydelse för biologisk mångfald och områdets sammanhängande grönstruktur samt att dokumentera vilka naturvärden dessa områden har samt att ge rekommendationer inför fortsatt arbete med området. En översiktlig kartläggning av områdets ekosystemtjänster har också gjorts. Sammantaget kan kunskapsunderlaget användas som stöd vid avvägningar mellan intressen samt hur ekosystemtjänster kan bevaras, utvecklas och stärkas.

Utförare

Naturvärdesbedömningen är utförd av Laholms kommuns kommunekolog.

Tidpunkt

Fältbesöket utfördes i oktober 2021. Då platsbesöket utfördes sent på säsongen vid första tillfället har ett kompletterande gjorts under juli 2023.

Metod

För att kartlägga naturvärden har en förstudie med fokus på tidigare dokumenterade värden utförts. Det har även utförts en fältinventering med fokus på områden eller element som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Även områdets värde för grön infrastruktur har vägts in.

För avsnitt om ekosystemtjänster har Boverkets vägledning för Ekosystemtjänster i planering följts. En översiktlig ekosystemtjänstmatris har skapats med kategorier från ESTER (Ekosystemtjänsteffekträkning) som är Boverkets verktyg för att göra ekosystemtjänstanalys. Vidare har berörda ekosystemtjänster beskrivits enligt ESTERs modell.

Områdesbeskrivning

Planområdet är beläget i södra Laholm i gränslandet mellan kustlandskap och slättbygd. Väster om området pågår flertalet exploateringar, i öster löper västkustbanan i nord-sydlig riktning och ett skogsområde breder ut sig i ett i övrigt brukat landskap. Det kustnära läget gör att området är präglad av sandiga förhållanden.

Planområdet har under en lång period brukats som jordbruksmark och är idag näringspåverkad grässvål med betande djur. Vid det kompletterande platsbesöket noterades det i betesmarken, ut över gräs, röllika, fibblor, skräppor och maskros.

Resultat förstudie

Skyddade områden

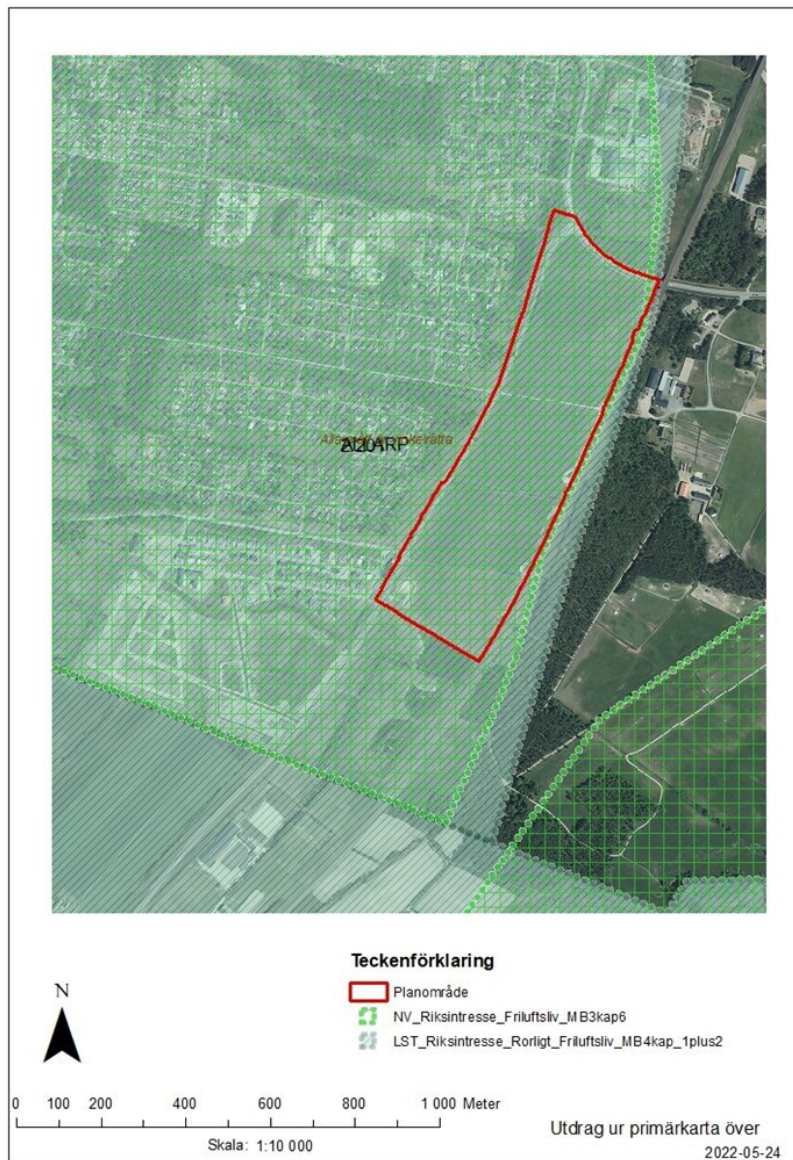
Inventeringsområdet ligger inom ett område som är utpekad som riksintresse för friluftsliv och rörligt friluftsliv enligt 3 kap 6§ och 4 kap 2§ miljöbalken. Det finns inga naturreservat eller

Natura 2000-områden inom eller i direkt anslutning till planområdet. Väster om området ligger Södra Skummeslövs sanddynreservat.

Området ingår i riksintresse för friluftsliv FN 14 Laholmsbukten som listar att riksintresset har särskilt goda förutsättningar för:

- berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer,
- friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser,
- vattenanknutna friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser.

I stödkriterierna anges det kvalitéer som är relevant för området, till exempel att området bidrar med berikande upplevelser då det finns tilltalande landskapsbild med utblick över landskap och att det finns goda naturgivna förutsättningar för friluftsliv genom förekomsten av sammanhängande gröna stråk.



Figur 1 Planområdet omfattas av olika riksintressen.

Grönområdesutredning Kusten

Grönområden i Mellbystrand och Skummeslöv har kartlagts i en utredning utförd av Laholms kommun. I utredningen har kustens grönområden analyserats utifrån hur viktigt grönområdet är för naturvärden, rekreation och översvämningar. I respektive kategori har områdena delats in i tre klasser. Planområdet får klass två i samtliga kategorier vilket indikerar att området är viktigt på flertalet parametrar.

Naturvärden: Klass 2, Betydelsefulla naturvärden lokalt och delvis regionalt.

Rekreativvärden: Klass 2, betydelsefulla rekreativvärden lokalt, och delvis regionalt.

Översvämning: klass 2 viktiga områden för dagvattenhantering.

Värdena som ligger till grund för bedömningen trycker på områdets betydelse för rekreation och naturvård då miljön har funnits under lång tid samt att området är stort med god samhörighet med andra grönområden. För naturvärden listas även förekomsten av spår av kulturmiljön så som diken. Det har rapporterats rikligt med fibblor i kantzoner. Fibblor är viktigt födounderland till det rika insektsliv som finns i Skummeslöv.

Inrapporterade naturvårdsarter

Naturvårdsart är ett samlingsbegrepp för skyddade arter, fridlysta arter, rödlistade arter, typiska arter i Natura 2000 naturtyp, ansvarsarter och signalarter. De indikerar att ett område kan ha högt naturvärde eller i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Inom planområdet har det mellan 2000 och 2022, enligt uppgifter från Artportalen, inte noterats några naturvårdsarter

Inom 200 m från inventeringsområdet har följande uppgifter rapporterats in:

- 337 rödlistade arter där tyngdpunkt ligger på fåglar,
- 2 arter med åtgärdsprogram för hotade arter knutna till sig (ågp-arter),
- 2 nationellt fridlysta arter.

De inrapporterade arterna visar att planområdet ligger i ett område med hög biodiversitet och tyngdpunkten av fynden är knutna till andra naturtyper än det planområdet utgör till exempel kustremsan eller de kustnära skogarna. Biotoperna inom inventeringsområdet bedöms inte vara av avgörande vikt för arternas bevarandestatus men kan fungera som spridningskorridor, refug och klivstenar och därför möjliggöra för arters rörelser i landskapet.

Invasiva arter

Från artportalen finns det rapport av fynd av jätteloka från områdets södra delar.

Övriga uppgifter

Det finns inga av Skogsstyrelsen utpekade nyckelbiotoper eller objekt med naturvärden inom inventeringsområdet. Inte heller objekt utpekade vid ängs- och betesmarksinventeringen eller tidigare dokumenterade skyddsvärda träd.

Resultat fältinventering

Fältbesöket resulterade i utpekade naturvärdesobjekt och biotopskyddade alléer och diken i

jordbrukslandskapet. Fältbesöket ligger även till grund för avsnitten om grön infrastruktur och Ekosystemtjänstmatrixen i detta stycke.

Naturvärdesobjekt

Här listas områden och objekt som har naturvärden inom området som ett naturvärdesobjekt eller om det är biotopskyddat samt beskrivningar av naturvärdesobjekt 1 (N1), 2 (N2), 3 (N3) och 4 (N4) och biotopskydd 1 (B1), 2 (B2) och 3 (B3).



Figur 2 Naturvärdesobjekt och biotopskydd inom planområdet samt vattendraget

N1: Våtmark

Naturtyp: Småvatten / Dagvattendamm

Våtmarken är Trafikverkets dagvattendamm och påverkas inte av planarbetet men då det är en öppen vattenspegel och ingår i den gröna infrastrukturen inkluderas den i naturvärdesbedömningen.



Figur 3 En vattenspegel är värdefullt element i landskapet

N2: Lövträd med utvecklade kronor

Naturtyp: Trädmiljö

Naturvårdsträd; äldre sälg med håligheter och inslag av döende ved. I nära anslutning till sälgen växer en björk. Sälg är ett viktigt födounderlag för insekter då den blommar tidigt på säsongen. Sälg är även värdräd till insekter.



Figur 4 Vackert träd i det öppna landskapet med beteshorisont på kronan mot betesmark

N3: Torrmarksflora

Naturtyp: Sandig mark med torrmarksvegetation

Kantzon med fibblor och lavar både renlav och bägarlav. Ett område som inte är lika påverkat av näringsdeposition med riklig förekomst av bladrosetter som erbjuder födounderlag och värdplanter för insektlivet i området. Vid det kompletterande platsbesöket sågs rikligt med blomstrade blåmonke och fibblor. Båda utgör ett viktigt födounderlag för insekter.



Figur 5 Bladrosetter av fibbla och renlav

N4: Blommande stråk i nord-sydlig riktning

Naturtyp: Ruderatmarksvegetation längs bullervallen

Parallellt med bullervallen i det plana området mellan vall och betesfälla har marken utsatts för markstörning under anläggandefasen av bullervallen och är nu ett blommande stråk i nord-sydlig riktning genom planområdet. Här växer bland annat kungsmymta, kungsljus, praktkungsljus, nattljus, fårtunga, vit sötväppling, johannesört, getväppling, lejongap, vildmorot och palsternacka.



Figur 6 Vid foten av bullervallen ses blommande örter, här kungsljus, nattljus och praktkungsljus.

Generella biotopskydd

Enligt 7 kap. 11 § miljöbalken kan mindre områden som utgör livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda förklaras som biotopskyddsområde. Inom området finns två typer av generellt biotopskydd. En allé av björk och två diken.

Enligt 7 kap. 11 § miljöbalken får länsstyrelsen ge dispens från det generella biotopskyddet om det finns särskilda skäl. Det särskilda skälet får bedömas i varje enskilt fall men det kan till exempel handla om exploatering av stort allmänt intresse.

B1: Vattenförande dike med trädridå

Det är ett vattenförande dike med lövträd såsom sälg, asp och björk. Bäckar och diken hyser ofta naturvärden genom att de fungerar som livsmiljöer, spridningskorridorer och ledlinjer i landskapet.



Figur 6 En grön ridå längs det vattenförande diket som bryter av de stora öppna ytorna

B2: Vattenförande dike med trädråd

Det är ett vattenförande dike med träd och buskar. Bäckar och diken hyser ofta naturvärden genom att de fungerar som livsmiljöer, spridningskorridorer och ledlinjer i landskapet. Vissa träd har lite mer välutvecklade kronor.



Figur 7 Vattenförande dike kantad av lövträd och buskar.

B3: Allé av björk

Alléer är viktiga restbiotoper i ett i övrigt rationaliserat landskap och har betydelse som refug, klivsten och ledlinjer för olika växt- och djurarter.



Figur 8 Allé av björk skärmar av mot vägen

Invasiva arter

Vid det kompletterade platsbesöket observerades kanadensiskt gullris i bullervallen. Kanadensiskt gullris är inte upptagen i EU-förordningen men är klassad som invasiv av ArtDatabanken. Det fanns spridda bestånd på bullervallens båda sidor.



Figur 8 På bilden syns kanadensiskt gullris. Bilden kommer från Naturvårdsverket.

Grön infrastruktur

Grön infrastruktur är nätverk av natur som bidrar till fungerande livsmiljöer för växter och djur och till människors välbefinnande. Inom planområdet finns stråk av vikt för naturvård som fungerar som klivsten och spridningskorridor mellan olika naturområden. Det finns också stråk av vikt, nu och i framtiden, för rekreation. I kartan och sammanställningen ges en översiktlig redogörelse för de olika stråken eller områdenas betydelse.



Figur 9 Viktiga rumsliga gröna sammanhang

- Nord-sydlig riktning område 1

Söder om planområdet finns naturområden med anlagda våtmarker med värden för naturvård och rekreation med observationer av nordfladdermus och storvilt som älg.

I området finns det trädriddar som delar in planområdet och fungerar som gröna rum som bryter upp landskapet. De är väl uppvuxna träd på många platser av arterna sälg, klibbal, björk och någon enstaka rönn och kan fungera bland annat som klivstenar i det i övrigt öppna landskapet.

Området är i nuläget en grön kil nord-sydlig riktning som minskat med pågående exploatering väster om planområdet. Idag kan djur och människa till viss del röra sig till och genom planområdet i nord-sydlig riktning. Vägen i norr och djupa diken i söder är en barriär för större vilt vilket innebär att planområdet inte är en uppenbar spridningskorridor för större vilt i dagsläget.



Figur 10 Bilder från uppvuxet träd längs diket samt våtmarkerna söder om området

- Västliga stråk område 2

Väster om området finns kopplingar till naturområden som är belägna närmre kustremsan. I de södra delarna av de här stråken området finns observationer av liten salamander som är nationellt fridlyst. Dikeskanter, fuktiga stråk, buskmarker eller lövskogar fungerar bra som vandringssväg när de ska vandra från en miljö till en annan och diken kan i vissa fall fungera som lekvatten. Planområdets diken ingår därför i områdets västliga fuktiga stråk.

Centralt i området finns en viktig grön koppling för rekreation mot kusten som bidrar till en sammanhängande grönstruktur i Allarp.



Figur 11 Blommande stårk in i planområdet. I västlig riktning fortsätter en grön kil genom Skummeslöv.

- Östliga stårk område 3

Inom planområdet finns en passage under järnvägen till ett skogsområde som endast är tillgängligt via passagen då järnvägen är en barriär. Denna passage leder till gamla banvallen som är ett viktigt grönstråk och gång och cykelväg genom Laholms kommun. Idag ligger det privat mark mellan och etablerad infrastruktur som säkrar passage behöver lösas på sikt. Passagen är strategiskt viktig för att kunna bredda kusten för rekreation och friluftsliv.



Figur 12 passagen under järnvägen som är en av få platser som man kan passera och röra sig i östlig riktning utanför befintlig infrastruktur eftersom järnvägen är en stor barriär för mobilitet

Ekosystemtjänster i planområdet

Ekosystemtjänster är ett sätt att synliggöra värdet på de tjänster som naturen ger oss. Värdet kan uppmärksammas på olika sätt; genom poängsystem, genom att beskriva ekosystemtjänsterna eller via olika beräkningsmodeller. Här används metoden beskriva och för att värdera träd används alnarpsmodellen. Det är en modell uppskattar kostnaden för att återskaffa och etablera ett likvärdigt träd.


Människan är beroende av naturen och de tjänster som produceras. Internationellt och nationellt är ekosystemtjänster definierade och indelade i fyra olika grupper utifrån vilken funktion de har. Dessa grupper kallas försörjande, reglerande, kulturella och stödjande ekosystemtjänster. Genom att integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter lever vi upp till globala och nationella mål om lyfter vikten av ekosystemtjänster i den byggda miljön.







I ekosystemtjänstmatriken illustreras vilka ekosystemtjänster som kan tillhandahållas av respektive naturmiljöer inom planområdet. Det är endast berörda strukturer som tagits med. Matriken ger en första överblick över områdets potential för att leverera stödjande, försörjande, reglerande och kulturella tjänster, det vill säga att matriken listar de ekosystemtjänster som tillhandahålls genom områdets natur och grönstruktur. Detaljeringsnivån av matriken har anpassats till de lokala förutsättningar och syftet. Grön färg indikerar stödjande, gul färg försörjande, blå reglerande och orange kulturella ekosystemtjänster. I kolumnerna listas alla gröna strukturer som kan ha betydelse för ekosystemtjänster. Längs raderna listas kategorier av ekosystemtjänster. Grönstrukturens betydelse är markerat med ett kryss. Ekosystemtjänster markerade med kryss i ekosystemtjänstmatriken beskrivs mer ingående på följande sida. Grön färg indikerar







stödande, blå reglerande, gul färg försörjande och orange kulturella ekosystemtjänster i båda tabeller.

	Betesmark	Solitära träd eller trädtrader	Buskage och vattenförande dike
Biologisk mångfald	X	X	X
Ekologiskt samspel	X	X	X
Livsmiljöer		X	X
Naturliga kretslopp			X
Jordmånsbildning			
Reglering av lokalklimat	X		
Erosionsskydd			
Skydd mot extremväder	X		X
Luftrening		X	X
Reglering av buller		X	X
Rening och reglering av vatten	X		X
Pollinering			
Reglering av skadedjur och skadeväxter			
Matförsörjning	X		
Vattenförsörjning			
Råvaror			
Energi			
Fysisk hälsa	X		
Mentalt välbefinnande		X	X
Kunskap och inspiration			
Social interaktion			
Kulturarv och identitet	X		


Markerade ekosystemtjänster funktion

Stödande ekosystemtjänster		
Biologisk mångfald	Variationsrikedom inom arter, mellan arter och av ekosystem möjliggör anpassning och ger motståndskraft. Biotopskyddade strukturer och betesmarker, och naturvårdsträd bidrar med biologisk mångfald.	

Ekologiskt samspel	Samspel mellan två eller flera arter bidrar till ekosystemfunktioner. Möjlighet till förflyttning mellan naturtyper samt att det hör ihop med andra naturområden samt lämpliga biotoper bidrar till ekologiskt samspel.	
Livsmiljöer	Livsmiljöer är en förutsättning för växt- och djurarters fortplantning, födosök och spridning. Naturvärdesträd och vattenförande diken kan hysa en mängd olika arter.	
Naturliga kretslopp	Ekosystemen möjliggör kretslopp av vatten, kol och näringsämnen.	
Reglerande ekosystemtjänster		
Reglering av lokalklimat	Grönska och natur bidrar lokalt till jämnare temperatur, ökad luftfuktighet, skugga och vindskydd. Stora gröna ytor kyler ner sin omgivning.	
Skydd mot extremväder	Grönska och natur förebygger och skyddar mot extremväder så som översvämningar då de kan översvämmas utan att orsaka bestående skada.	
Luftrening	Växtlighet renar luft genom att filtrera och fånga upp föroreningar.	

Reglering av buller	Växtlighet och icke hårdgjord mark dämpar buller och skapar lugnare miljöer för människor och djur.	
Rening och reglering av vatten	Grönområden fördröjer, filtrerar och renar vatten från föroreningar samt förebygger översvämningar, erosion och torka.	
Försörjande ekosystemtjänster		
Matförsörjning	Ekosystemen ger oss mat genom möjligheter till odling. Betesmarkerna i området är potentiellt brukbar jordbruksmark.	
Kulturella ekosystemtjänster		
Fysisk hälsa	Grönska och natur gynnar fysisk aktivitet som motion, lek och friluftsliv. I området gäller allemansrätten och man kan i dagsläget använda ytorna.	
Mentalt välbefinnande	Vistelse i grönska och natur främjar hälsa, välbefinnande och mental återhämtning. Utblickarna över det gröna området ger hälsa och välbefinnande.	
Social interaktion	Grönska och natur erbjuder mötesplatser för människor av olika bakgrund och åldrar.	

Monetär värdering av ekosystemtjänster

<p>Monetär värdering av ekosystemtjänster från träd med Alnarpsmodellen</p>	<p>Vid platsbesöket uppskattades det att det genomsnittligt växer 2,5 träd per 5 meter längs de vattenförande dikena med träddrå (B1 och B2) och dikessträckan som är bevuxen av träd är sammanlagt 345 meter. Med dessa uppskattningar har trädens monetära värde, med Alnarpsmodellen, uppskattats till ungefär 1,8 miljoner kronor. I Alnarps modellen tas etablerings- och planeringskostnader med. Att bevara naturvärden är alltid att föredra och detta är ett exempel på när de ekonomiska och ekologiska dimensionerna av hållbarhet samspelar.</p>	 <p>The image contains three green hexagonal icons arranged vertically. The top icon shows a bird in flight above a tree branch with leaves. The middle icon shows a tree with arrows pointing up and down, a squirrel, and a nut. The bottom icon shows a tree, a deer, and a bird in flight.</p>
---	--	---

Rekommendationer

Planområdet ligger i ett område där friluftslivet viktas högt och mobilitet i landskapet för människa och djurliv är av stor vikt. Planområdet ingår i ett område med hög biodiversitet i omkringliggande landskap. Det aktuella området utgörs till största del av kultiverad och betad jordbruksmark men har kvalitéer och strukturer som kan stödja områdets värden och potential att bevara naturvärdena i ett större perspektiv.

- Befintliga naturvärden och grön infrastruktur kan användas som utgångspunkt vid utformandet av området. Hänsyn ska tas till riksintressen, utpekade biotopskydd, naturvärdesområden och grön infrastruktur och bör betraktas som en resurs när områdets framtida markanvändning planeras.
- Befintliga naturvärden, som beskrivits i förstudien och efter platsbesök, erbjuder ekosystemtjänster och i möjligaste mån bör skada på naturvärdena undvikas eller minimeras och i sista hand kompenseras enligt den så kallade skadelindringshierarkin.
- Allén biotopskydd kommer bestå efter beslutad detaljplan och den grova sälgen skyddas med planbestämmelser. Även diken ska, som utgångspunkt, skyddas med planbestämmelser.
- Om man inte kan behålla befintliga strukturer fullt ut bör den ekologiska funktionen bibehållas inom planområdet med utjämnings- eller kompensationsåtgärder. Om till exempel ett biotopskyddat dike inte kan behållas intakt kan träden längs diket skyddas med planbestämmelser på utvalda områden och genom kompensation kan nya vattenspeglar eller till exempel tvåstegsdiken anläggas som motsvarar de sträckorna och den ekologiska funktion som försvinner. Detta kommer även ge ökade sociala ekosystemtjänster för framtida besökare på campingen.
- Dikena med trädridå (B1 och B2) har med Alnarpsmodellen, uppskattats till ett monetärt värde av ungefär 1,8 miljoner kronor. Att bevara naturvärden är alltid att föredra och att bevara befintliga träd är mer kostnadseffektivt än att plantera nya. Man kan även överväga att flytta befintliga träd till en, för detaljplanen, bättre lämpad plats.
- Som en generell princip ska hemmahörande arter planteras i planområdet. Om det etableras nya träd i området bör de till största del vara svenska arter som passar in i landskapet. Till exempel ek, sälg och tall.
- Möjligheten till matförsörjning är den ekosystemtjänst som upptar störst ytor i området i dagsläget då merparten av planområdet är betesmark och därmed kultiverad jordbruksmark. Att marken tas i anspråk går inte att undvika om planförslaget ska genomföras och bör därför kompenseras genom att stärka andra ekosystemtjänster. Till exempel kan markens sandiga egenskaper återskapas i planen där sandmarksflora kan få ta plats. Det skulle bland annat gynna pollinatörer som i sin tur gynnar jordbruket.
- Eftersom Skummeslöv är sandigt ska sandig mark bevaras eller tillskapas för att gynna flora- och insektsvärden. Skummeslöv har ett rikt insektsliv och av den anledningen bör matjord inte tillföras i planområdet och i naturområdena bör matjord avlägsnas. Detta skulle skapa sandiga marker och i förläggningen gynna vilda pollinatörer. I Sverige är det främst insekter som är pollinatörer, exempelvis vildbin och andra steklar, dag- och nattfjärilar, blomflugor och andra flugor samt skalbaggar.

- För att bredda grönstrukturen i kustområdet är det av vikt att inte bygga bort kopplingar till områden väster om västkustbanan. Tillgängligheten till kopplingen behöver bevaras med bestämmelser i plankartan.
- Invasiva arter ska bekämpas enligt gällande rekommendationer för respektive art. Detta kan säkerställas i exploateringsavtal där kända arter och hänvisning till metod för hantering anges.
- Masshantering är ofta en källa till spridning av invasiva arter. Då det har byggts bullervallar av jordmassor utifrån behöver dessa bevakas för att förhindra etablering av invasiva arter.